

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО

ДОКЛАД

**от инспекция на 21 Средно училище „Хр.Ботев“ гр.
София, община Столична, област София-град**

Съдържание:

I.	Контекст на инспектирането	стр. 3
	1. Портфолио на училището	стр. 3
	2. Използвани методи и осъществени дейности	стр. 4
	3. Оценка на областите на инспектиране	стр. 6
II.	Област „Образователен процес“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството	стр. 6
III.	Област „Управление“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството	стр.20
IV.	Област „Институционална среда“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството	стр.27

I. Контекст на инспектирането

Докладът представя резултатите от проведената в периода 17.02.2023 – 22.03.2023 г. в 21 Средно училище „Хр. Ботев“, гр. София, община Столична, област София-град инспекция. Инспекцията се извърши на основание Заповед № РД-28-34/06.02.2023 г. на директора на Националния инспекторат по образованието и при спазване изискванията на Наредба № 18 от 9 септември 2021 г. за инспектирането на детските градини и училищата, критериите и индикаторите за инспектиране. Целта на инспектирането е постигане на устойчивост на процесите за осигуряване на качеството на предоставяното образование за успешна реализация на учениците. Инспектирани бяха три области: „Образователен процес“, „Управление“ и „Институционална среда“.

Инспектиращият екип е в състав: Надежда Николчева – главен инспектор в дирекция „Инспектиране“, ръководител на екип; Даниела Кемчева, Таня Маринова, Стефка Чернокожева и Пламена Неделчева - външни инспектори, членове на екипа

1. Портфолио на училището:

Име на институцията	21 Средно училище „Хр.Ботев“
Код по НЕИСПУО	2211021
Вид на институцията	Неспециализирано средно училище
Финансира се от	община
Директор	Мая Ангелова
Адрес	София, район Лозенец, ул. Люботрън №12
Телефон	0887070435
Електронна поща	office@21su.bg
Интернет страница	21su.bg

В 21 Средно училище „Хр. Ботев“, град София, се обучават 693 деца и ученици, разпределени в 27 паралелки от I до XII клас и две подготвителни групи, в това число 105 ученици със специални образователни потребности в изнесени паралелки към Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП). Седем деца и ученици от Украйна се обучават втора година в училището. През настоящата учебна година от Иран, Италия, Македония и Франция се обучават 11 ученици от смесени бракове или чийто родители са на работа в страната. Училището осъществява профилирана подготовка по профилите „Чужди езици“ и „Предприемачески“.

Осигуряват се дневна, комбинирана и индивидуална форма на обучение. Идентифицирани са 20 ученици със специални образователни потребности (СОП), които се обучават в училището .

Външната среда е благоприятна за развитието на училището. Родителите на учениците в големия си процент са с висок образователен и социален статус. Споделят образованието като ценност и проявяват ангажираност към училищния живот.

2. Използвани методи и осъществени дейности

При провеждането на инспекцията инспектиращият екип извърши проучване на училищни документи, анализ на въпросници, наблюдение на институционалната среда и посещение на учебни часове, проведени бяха срещи с представители на родителите, учениците, педагогическите специалисти, екипа за управление на училището. Екипът анализира получените данни, изготви цялостна независима оценка на качеството на образованието, предоставяно от 21 Средно училище „Хр. Ботев“, определи силните страни, насоките за подобрене и препоръките за подобряване на качеството на образование във всяка област за инспектиране.

2.1. Подготвителен етап

Инспектиращият екип проучи и анализира наличните документи, статистическите данни от попълнените въпросници от ученици, педагогически специалисти и родители, осъществи преглед на портфолиото на институцията и документите на интернет страницата на училището. В Електронната система за управление на инспектирането (ЕСУИ) са приложени всички документи, посочени в Указание „Готови за инспекция“. В хода на инспекцията на интернет страницата на училището са публикувани необходимите документи според ЗПУО, Наредба №10 за организация на дейностите в училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование.

Въпросниците в ЕСУИ са попълнени от 54 (88,5%) педагогически специалисти, от 377 родители на ученици (64%) и 256 ученици от IV XII клас (66%). Създадената е добра организация от директора за разпространение и попълване на въпросниците.

2.2. Същински етап

В този етап на инспекцията се осъществи наблюдение на училището, на учебни часове и педагогическа ситуация. Проведоха се срещи с представители на родителите, учениците, педагогическите специалисти и екипа за управление.

На 6 март 2023 г. се извърши наблюдение на 21 СУ „Хр. Ботев“ чрез обход на помещенията и наблюдение на цялостната институционална среда. Училището се помещава в добре поддържана сграда. Материалната база се обновява целенасочено и предоставя много добри условия за осъществяване на образователните дейности.

Бяха наблюдавани 11 учебни часа и 1 педагогическа ситуация, което представлява 41% от броя на паралелките и групи, както следва: математика общообразователна подготовка (ООП) в I клас, родинознание (ООП) във II клас, човекът и обществото (ООП) в III клас, български език и литература (ООП) в IV клас, математика (ООП) в VII клас, въведение в предприемачеството – разширена подготовка в VIII клас, история и цивилизации (ООП) в IX клас, философия (ООП) в X клас, профилирана подготовка в XI клас - култура на мисленето и в XII клас - стартиране на собствен бизнес XII. Наблюдавана беше и смесена група за целодневна организация в IV клас и педагогическа ситуация в подготвителна група на 6-годишни деца по образователно направление околел свят.

Структурираните срещи с педагогическите специалисти, родителите и учениците се проведоха в училището. На срещата с педагогическите специалисти присъстваха 7 старши учители, 5 учители и педагогическият съветник. В срещата с родителите взеха участие 12 родители, включително 4 представители на обществения съвет. На срещата с учениците присъстваха 11 ученици от VIII-XII клас, от които трима са представители на ученическия съвет. В срещата с екипа за управление взеха участие директорът, заместник-директорите по учебната и административно-стопанската дейност и главният счетоводител. Броят и функциите на представителите осигуряват набирането на достатъчно информация за осъществяваните дейности в училището. Срещите протекоха при добра организация, в позитивна атмосфера, с активното участие на всички представители на целевите групи, които споделяха открито своето мнение по оценяваните области за инспектиране.

2.3. Заключителен етап

В този етап на инспекцията инспектиращият екип анализира получените данни от дейностите в подготвителния и същинския етап, съпостави ги с индикаторите за инспектиране и оцени качеството на предоставяното образование от 21 СУ „Хр. Ботев“ Изготви цялостна независима оценка на качеството на образованието, определи силните страни, насоките за подобрене и препоръките за подобряване на качеството на образование във всяка област за инспектиране. Резултатите от инспекцията бяха обсъдени с директора на инспектираната институция.

3. Оценки на областите за инспектиране

Област за инспектиране	Качествена оценка
„Образователен процес“	<i>Добра (69,05%)</i>

„Управление“	<i>Добра (76,39%)</i>
„Институционална среда	<i>Добра (66,67%)</i>

II. Област „Образователен процес“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предоставяното образование

1. Резултати

Критерият „Ефективност на взаимодействието в процеса на обучението“ е получил 9 от максималните 12 точки.

В наблюдаваните учебни часове планирането е на еднотипни училищни бланки, които насочват учителите към основните дейности в учебния час – цел, използвани методи, дидактически ресурси, форми на проверка, очаквани резултати и т.н. В повечето часове планираните цели са ясни, съответстват на темата и очакваните резултати. В някои от тях целите повтарят темата на урока. Планирани са традиционни (лекция, беседа, демонстрация) и иновативни методи за преподаване. Планираната групова и екипна работа в часовете по български език и литература IV и I клас не се реализира. В часовете в начален етап и в педагогическата ситуация се планират игрови методи (словесна игра за прогнозиране). В почти всички часове са планирани разнообразни техники за учене (повторения, упражнения, решаване на задачи, самопроверка и др.). Дейностите са планирани в логическа и дидактическа последователност – хронологично проследяване на събитията по история и цивилизации, от лесни към по-трудни задачи по математика и т.н. С изключение на часа по философия, където времето не достигна за планираните обобщение, обратна връзка и поставяне на домашна работа, в останалите часове времето беше разпределено ефективно. Във всички наблюдавани учебни часове бяха планирани и се реализираха междупредметни връзки – в III клас по човек и общество с български език и литература, по философия в X клас с природните науки, по история и цивилизации в IX клас с български език и литература, география, математика, философия, изобразително изкуство и др. В педагогическата ситуация и учебните часове се използваха техники, методи и средства като беседа, упражнение, демонстрация, математическа диктовка и др. В часа по история и цивилизации, след въвеждаща беседа, учениците трябваше да обяснят причините за външнополитическата нестабилност на България през 20-те години чрез анализ и синтез на историческите данни. В часа по философия дискуссионни въпроси като „Може ли дигиталните светове да са заместващи материалния свят?“ и „Каква е субстанцията на времето?“ бяха обяснени и онагледени от учителя. В III клас по човекът и обществото учителят през целия

час използва видео урок-тест от платформата на „Е-просвета“ и учениците решаваха практическа задача за подреждане на събития с помощта на линията на времето. В преподаването по отделните учебни предмети се използваха електронни учебници, интерактивни схеми на човешкото тяло, снимки, таблица за видовете индуктивни методи и др. Използват се разнообразни дидактически материали в учебния час по география и икономика (карта и атлас), схема в часа по стартиране на собствен бизнес и схеми, съдържащи пространствени отношения в исторически план в часа по история и цивилизации. В 9 от учебните часове учителите бяха подготвили презентационни материали, които служеха като илюстрация и план на уроците. Не се наблюдават задачи, свързани с използването и разработване на модели, с изключение на двата часа по математика в I и VII клас (алгоритъм при действие събиране с преминаване и теорема). Учителите успяват да мотивират учениците за търсене на причинно-следствени връзки между начина на живот и здравето на човека, между изучаваните събития в Българското средновековно общество, между идеите и техниките за креативност в бизнес средата, между географските особености на земята с вида на земеделските култури и сезонността при производството. Само в няколко от наблюдаваните учебни часове се наблюдава практическа насоченост на обучението и изграждане на предприемаческа компетентност у учениците. В часа по стартиране на собствен бизнес се анализират бизнес модели и се търсят иновации с екологична насоченост, в часа по история - за извличане на информация по определен проблем от писмен документ и в педагогическата ситуация – изграждане на модели на поведение за изразяване на обич и уважение. Във всички посетени паралелки и групи се наблюдава спокойна и позитивна атмосфера. Спазването на дисциплина се съчетава със свободно изразяване на лична позиция от учениците. Често се правят поощрителни коментари и всички участници показват уважително отношение един към друг. Учениците се изчакват взаимно при отговорите. В повечето учебни часове не е планиран и не се реализира диференциран подход. Единствено в педагогическата ситуация, при графичните упражнения, децата от Италия и Франция получаваха допълнителни обяснения, а децата от Украйна непрекъснато бяха във фокуса на вниманието на учителя за контрол и подкрепа при изпълнение на задачите. В часа по родинознание на втори клас за ученик със СОП и ученик, чийто майчин език не е български не бяха планирани индивидуални дейности или индивидуални задачи и материали. В часа по математика в първи клас ученик, който не работеше, беше оставен от учителя да бездейства през целия час.

Критерият „Компетентностен подход в процеса на обучение“ е оценен с 11 точки от максималните 16 точки.

В учебните часове и извън тях учениците демонстрират владеене на българския книжовен език във висока степен, която позволява пълноценна комуникация и участие в процеса на обучение. Направените забележки са по-скоро за употребата на жаргонни изрази като „Ок“ и „Супер!“. В 80% от учебните часове има подготвена презентация, а в часа по въведение в предприемачество и два видеоматериала за тенденциите при иновации в земеделието. Прилагането на умения за търсене, намиране, обработване и оценяване достоверността на информация и данни в дигитална среда не се наблюдава в повечето часове. В часа по стартиране на собствен бизнес беше поставена задача за обработване и оценяване достоверността на информация и данни в платформата Chat GPT. По история и цивилизации на деветокласниците беше възложено са открият текстове по темата в интернет пространството и да направят изводи за достоверността на първоначалната информация и данните, открити в дигиталната среда. В часа по въведение в предприемачество учениците съпоставяха достоверността на идеята за своя бизнес с маслото от шипки, което гледаха на видеоклип. В нито един учебен час не се предоставиха условия за прилагане на уменията на учениците за създаване на дигитално съдържание. В часа по философия в X клас учениците дискутираха върху казуси като „Човекът мислеща материя ли е?“, „Греша ли Декарт за субстанциите на човека?“. Методът математическа диктовка се приложи в часовете на I и VII клас. В учебния час по история и цивилизации се приложи изследователският подход за формиране на позиция относно дадено твърдение. Решаване на казуси и мозъчна атака се реализираха по история и цивилизации в IX клас, математика VII клас и стартиране на собствен бизнес, където чрез „мозъчна атака“ учениците трябваше да открият 5 възможни форми на комерсиализация.

Критерият „Компетентностен подход при възпитанието и социализацията на учениците“ е оценен с 13 точки от максималните 20.

В три от наблюдаваните учебни часове учениците демонстрираха формирани знания и умения за справяне със задачи за разбиране в дълбочина на новото учебно съдържание, като използват минал опит. По философия (вредни или полезни са изобретенията за крайния потребител), култура на мисленето (примери за новите понятия - метод на сходство, метод на разлика), математика VII клас (знания от VI клас за намиране на дължина на катет) и при педагогическата ситуация (разделяне на ситуациите с добро и лошо поведение.).

Учителите по философия (в табличен вид) и стартиране на собствен бизнес (схема на „въздушен склад“ на Амазон) приложиха техники за систематизиране на информацията и за откриване на съществените признаци. Работа с различни източници на информация се реализира единствено в часа по география (учебник, атлас и политическа карта) и родинознание

(електронен учебник, интерактивни схеми и илюстрации). В попълнените въпросници значителен процент (74%) от учениците твърдят, че знаят как да потърсят достоверна информация от различни източници и да я използват при изпълнение на задачи. В почти всички часове изпълнението на поставените задачи става на място от чиновете и под контрола на учителя. Единствено в часовете по български език и литература в IV клас и география и икономика се предостави възможност за индивидуално представяне пред класа и чрез самостоятелна работа на дъската. В 10 от учебните часове не се наблюдава използване на различни стратегии/техники за учене. Работа в екип не се реализира в нито един учебен час. Формиране и развиване на умения за самооценка, самокритичност и самоусъвършенстване се реализира в по-малко от половината часове. По математика в I клас, в края на часа учениците се самооценяха чрез рисуване на емотикони. При работа с атласите в часа по география и икономика учениците самостоятелно даваха оценка на отговорите си. В часа по въведение в предприемачество самооценяването се постигна със задачата „Шансът на предприемача“. Децата в предучилищната група се самооценяваха в съответствие с възрастовите си особености.

Дейностите за формиране и развиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности са планирани в училищната Програма, изработена след анализ на потребностите на училищната общност и определяне на приоритетите, свързани с реализирането на целите за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. Начините и формите за реализиране на нагласи за здравословен начин на живот, опазване и защита на околната среда и развитие интеркултурните компетентности са планирани съобразно спецификата на институцията. При формирането и развитието на гражданските и социалните компетентности са включени учебните предмети за разширена подготовка „Мотивация и личностно развитие“, „Лични финанси“ и задължителните избираеми модули на профилиращите учебни предмети „География на туризма“ и „Културология“. Планираните дейности са подробно изброени по направления като „Отдаване на почит и израз на националното самосъзнание“, „Демократични практики“, отбелязване на национални, международни и училищни празници и др. В програмата липсва анализ на реализираните дейности за предходната учебна година, срокове и отговорници за изпълнение на дейностите. Теми от интердисциплинарния комплекс се реализират при заместване на отсъстващ учител от неспециалист. През учебната 2021-2022 г. и настоящата учебна година са реализирани посещения на учениците в Екологичен научно-образователен център към Зоологическа градина – София и Националния природонаучен музей във връзка със Световната седмица на океаните. Група ученици от гимназиален етап са се включили в обучение по първа долекарска помощ,

предоставено от инициатива „Капачки за бъдеще“. През 2022-2023 г. на децата от подготовителните групи са гостували представители на Планинска спасителна служба. Поставени са кошове за разделно събиране на отпадъци в коридорите на училището. От началото на 2022-2023 г. в една паралелка в IX клас се апробира практика за разделно събиране на отпадъци и в класната стая. За формиране на граждански компетентности са реализирани две посещения на ученици от гимназиален етап в сградата на Народното събрание и среща с вицепрезидента и с председателя на 47-мото Народно събрание. В проведената среща с инспектиращия екип учениците споделиха, че културата на други страни и народи и толерантността към различието се обсъждат в часа на класа, часовете по мотивация и личностно развитие и английски език. Учителят им по философия ги провокира чрез свободен избор на тема като китайска храна, олимпийски игри, Коледата на всяка държава и др. Включили са се активно в Коледния благотворителен базар, който е подкрепил Център за деца с аутизъм, в организирани по инициатива на БЧК дарения за Украйна и Турция. През 2022-2023 ученици от V клас са посетили Национална галерия „Квадрат 500“, а осмокласниците постановката „Дон Кихот“ на Младежки театър „Николай Бинев.

В училището се организират ежегодно Ботевски лекоатлетически игри. От миналата година са осигурени фитнес уреди във физкултурния салон. Отбори на училището са участвали в районното първенство по волейбол, ученическият спортен турнир „За купата на ректора на ХТМУ“. Включили са се и в спортното събитие на NNKIDSRUN. Във връзка с възпитанието в родолюбие в предучилищните групи и начален етап се организират тематични празници като Празник на християнското семейство, Коледуване, Лазаруване и др.

Родителите се включват активно и познават провежданите дейности в училището. На проведената среща с тях беше предоставена подробна информация за проведените екскурзии до музеи в град Велико Търново, гр. Копривщица и гр. Банско, до курорта Пампорово. Познават различните клубове и групи по интереси, свързани със спорта и здравословния начин на живот като Модерни танци, Художествена гимнастика и балет, Баскетбол, Футбол, Шахмат. На Деня на бащата родителите презентират здравословен начин на живот- хранене и спортуване. Някои от тях придружават малките ученици на разходките в Южния парк. Родителите са закупили топки и федербали за игрите на открито. Одобряват, че в района на училището се осъществява дежурство за ограничаване на тютюнопушенето. През учебната 2021-2022 г. родители и ученици са почиствали пространствата около домовете си и са качвали снимки за проведената инициатива. Ученици под ръководството на учителя по история, който е и ландшафтен дизайнер, са засадили растения в градинката пред входа на училището. Второкласниците са

писали съчинения на теми как да обичат и да опазват природата. За Деня на Земята се разработват проекти с много снимки и информация.

Критерият „Осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“ е оценен **12** точки от максималните **16** точки.

В училището е извършена оценка на потребностите от подкрепа за личностно развитие на 21% от децата на 5 и 6 години в подготвителните групи. Констатирани са затруднения в обучението на 2 деца при 5-годишните и 4 деца при 6-годишните. Родителите са уведомени в проведени срещи за резултатите от оценката на потребностите. На всички деца са осигурени консултации и допълнителни часове по български език и литература.

В училището се провеждат дейности за превенция на обучителни затруднения. Идентифицирани са децата и учениците, които не владеят български език или българският език не е майчин и с тях се провежда обучение чрез допълнителни учебни часове и допълнителни модули. Графиците за консултации по учебни предмети са налични в интернет страницата на училището. При проведените срещи учениците и родителите декларираха, че са запознати с тях. Към училището има назначен логопед, който провежда логопедична превенция, диагностика и терапевтична дейност.

Заниманията по интереси по смисъла на чл. 20 от Наредбата за приобщаващото образование са организирани в съответствие с желанието на учениците и съгласието на родителите. През учебната 2021-2022 г. в училището са формирани 11 групи за занимания по интереси, от които 6 са в STEM направления. През настоящата учебната година са утвърдени 15 групи за занимания по интереси с 209 ученици. Разпределението по тематични области е както следва: „Технологии“ – 1 група; „Математика“ – 5 групи; „Природни науки“ – 3 групи; Гражданско образование – 1 група; Изкуства и култура – 5 групи. Съвместно с родителите се организират най-малко два пъти годишно публични изяви като Коледни математически игри, презентация и изработване на макети за връзката между човекът и природата, рецитал на Ботеви стихотворения, изложба на колажи с геометрични фигури и рисунки вдъхновени от златното сечение и др. Кариерният център се ръководи от учителя по предприемачество. Дейностите се осъществяват един път седмично, всеки петък в рамките на два часа. На база резултати от проведените тестове се работи съвместно с родители и педагогическия съветник, осигуряват се консултации със специалисти от различни професии. Проведена е анкета-изследване „Коя професия е подходяща за вашето дете?“. През учебната 2021-2022 г. родители са презентирали своите професии в часовете на класа. Но при проведената среща се оказа, че те не знаят за съществуването на Кариерния център, който е открит на 1.10.2022 г.

В 21. СУ „Христо Ботев“ децата и учениците се поощряват с морални и материални награди, като видът и редът за предоставяне са регламентирани в Правилника за дейността на училището. През учебната 2021-2022 г. от бюджета на училището е връчена парична награда в размер на 100 лв. на ученик от IX клас за високи постижения в областта на спорта: III място от Световно първенство и II място от Европейско първенство по карате. Съгласно Правилника на училището 20% от учениците са получили грамоти за участия в групи за занимания по интереси, в различни училищни инициативи, за участия в конкурси и състезания. Стипендии са получавали общо 86 ученици, за постигнати образователни резултати – 64, за подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането – 7, за подпомагане на ученици с трайни увреждания – 2, за ученици без родители и само с един родител – 13. През учебната 2022-2023 г. стипендии получават 57 ученици: за постигнати образователни резултати – 49, за ученици без родители и само с един родител – 8. Отнета е стипендия на един ученик поради наложена санкция „Предупреждение за преместване в друго училище“.

През учебната 2022-2023 г. в училището се обучават 20 деца и ученици със специални образователни потребности. Педагогическият съветник в училището е квалифициран психолог и изпълнява тази длъжност на половин щат. Аналогична е ситуацията с единия ресурсен учител, който е дипломиран логопед и изпълнява двете длъжности. Сформирани са екипи за оказване на подкрепа за личностно развитие, изготвени са индивидуални учебни програми и индивидуални учебни планове според потребностите. Напредъкът в развитието им се проследява три пъти годишно, а ежемесечно председателите на екипите за подкрепа на личностното развитие докладват на координатора. Някои от учениците със СОП са обхванати в занимания по интереси като клуб „Пи“, „Математиката около нас“ и др. Педагогическите специалисти си взаимодействат с родителите в дейностите за личностна подкрепа. Майка на ученик със СОП сподели, че откакто е преместено в това училище детето ѝ е спокойно и подобрява образователните си постижения. В резултат на прилаганите мерки в училището двама ученици със СОП успешно са положили държавните зрелостни изпити. В началото на настоящата учебна година е прието и идентифицирано дете с отклонение в поведението. След проведено обследване, със съдействие на родителите и успешна работа с психолога то вече успява да контролира поведението и емоциите си.

Проследяването на напредъка на децата и учениците със СОП, които не са на ресурсно подпомагане се осъществява три пъти годишно – в началото на учебната година, след първи учебен срок и в края на учебната година. Анализират се резултатите от учебния процес, броят отсъствия, както и степента на адаптация към училищната среда. Планират се мерки за обща

подкрепа – насочване към консултации по учебни предмети или допълнително обучение по учебни предмети или по български език (за децата и учениците, които не владеят български език); насочване към групи за занимания по интереси, психологическа подкрепа в случаите на проблемно поведение или затруднена адаптация. През учебната 2022-2023 г. е направена една препоръка за оценка на индивидуални потребности към РЦППО на ученик в VI клас, от която е последвало обследване и определяне на допълнителна подкрепа. Осигурени са допълнителни часове по български език за всички 18 деца и ученици от други държави. Трима ученици със СОП се обучават в индивидуална форма на обучение – в V, VII, X клас, а други трима, които се обучават интегрирано в дневна форма, участват в образователния процес с придружител. Майка на едно от тези деца сподели, че е преместила сина си поради лошо отношение в предишното училище. Сега той се чувства спокоен, взема участие в живота на паралелката и е напреднал в образователните си резултатите. Напредъкът на учениците, на които се осигурява допълнителна подкрепа се проследява в началото на учебната година, при определянето на план за подкрепа, в края на първи учебен срок и в края на учебната година под формата на екипни срещи между педагогическите специалисти и родители. В резултат от прилаганите мерки децата и учениците със СОП в училището са добре адаптирани.

В училището се обучават и 36 деца с хронични заболявания, за които са осигурени постоянен достъп до медицинско обслужване, психологическа подкрепа и индивидуален подход в зависимост от заболяването. Не са идентифицирани деца и ученици с изявиени дарби.

Критерият „Компетентностен подход в процеса на оценяване“ е оценен с 9 точки от максималните 12.

В разработените Мерки за качество е отбелязано, че са разработени и успешно се прилагат критерии за оценяване на компетентностите на учениците по общ модел, разработен от училището. При проведените срещи с учителите и учениците този факт не беше подкрепен с примери. Критериите за оценяване по отделните учебни предмети в прогимназиален и гимназиален етап са изработени на ниво методическо обединение и са качени в платформата „Тиймс“. В попълнените въпросници учениците отбелязват, че са оценявани устно и писмено (тестове, контролни и класни работи); получават оценки за участие в учебните часове, за изготвянето на презентации, разработване на проекти и др. За проследяване на постиженията на децата и учениците учителите използват тестове за самопроверка, платформите Bgtest.eu, Khan Academy и Kahoot. Организирант се допълнителни групи за занимания по математика и български език в четвърти и в десети клас във връзка с подготовката за национални външни оценявания.

Допълнително се решават тестове и различни тренировъчни упражнения. Родители смятат, че в училището има много добра школа по математика и по изобразително изкуство.

През учебната 2021-2022 г. в олимпиади, състезания, конкурси с участвали 26% от учениците, а през учебната 2022-2023 г. – 23%. Учениците са участвали в олимпиади по български език и литература, математика, история и цивилизации, география и икономика, биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда и английски език към „Kings Olympiad“. Учениците от начален етап са се включили в националните състезания: „Таралеж“ и „Европейско кенгуру“, национален литературен конкурс „Истории от магазинчето за щастие“, националната инициатива на издателство „Клет“ – „Моята мечта“ и националния конкурс за детска рисунка „Естествен срещу изкуствен интелект“ към Европейска нощ на учените. През настоящата учебна година учениците от гимназиален етап участват в средношколски конкурс по превод (испански език), Национален конкурс за коледна картичка „Бялата лястовица“, конкурс за интервю с учител, организиран от вестник „Ванилени вести“.

Резултатите от входното равнище на учениците се обсъжда от членовете на методическите обединения и се набелязват мерки. Три пъти годишно педагогическият съвет обсъжда на свои заседания данните от образователните резултати на учениците, както и последващи мерки за повишаване на качеството на образованието. На ученици със слаби срочни оценки се осигурява обща подкрепа под формата на допълнителни часове по съответния предмет. Идентифицират се деца и ученици с обучителни затруднения, проблемно поведение или трудности в адаптацията, за които се осигурява консултиране и работа в групи, вкл. в занимания по интереси. В края на учебната година директорът представя данните за резултатите от НВО и ДЗИ за анализ и оценка. Постиженията на децата се проследяват в портфолиа. Портфолиото съдържа тестове за входяща и изходяща диагностика; материали по образователни направления за основните форми на педагогическо взаимодействие и материали, създадени в рамките на допълнителните форми на педагогическо взаимодействие. В края на предучилищното образование портфолиото се предава на родителите.

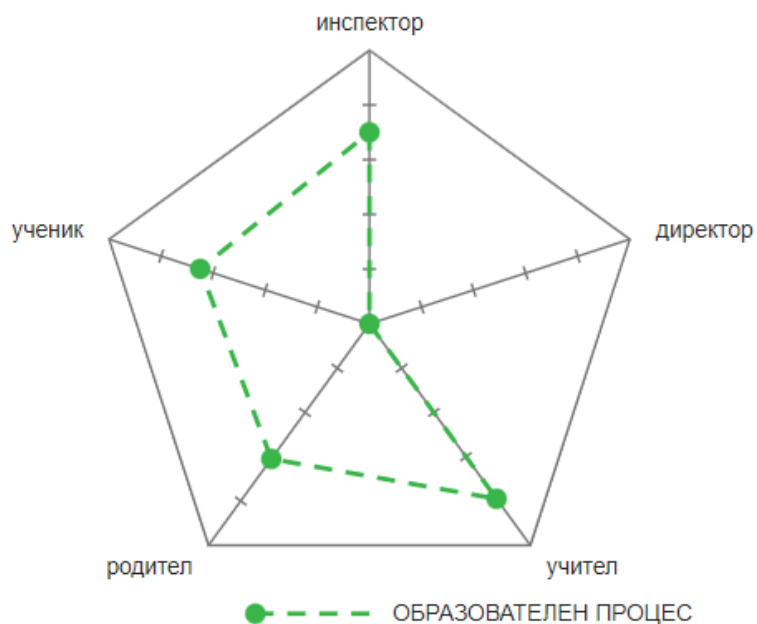
През учебната 2021-2022 г. 9,7% от децата и учениците в училището са идентифицирани от уязвими групи. През настоящата учебна година процентът е почти същият - общо 57 деца и ученици, от тях 31 – с хронични заболявания, 20 – СОП и 6 от Украйна. Средният успех на учениците от уязвими групи през учебните 2019-2020 г. и 2020-2021 г. е много добър (4.71 и 4.98). През миналата учебна година се понижава на добър 3.91. Броят на отсъствията бележи незначителен ръст. Напредъкът се проследява в ежемесечни екипни срещи и доклади на учителите, които водят допълнителните часове по български език и литература.

Класните ръководители и преподавателите предоставят обратна връзка на родителите относно напредъка или затрудненията на децата им. В резултат от прилаганите мерки учениците са добре адаптирани, не допускат голям брой отсъствия и постигат добри образователни резултати.

Критерият „Резултати от обучението“ е оценен с **3** точки от максималните **8** точки.

На националното външно оценяване в IV клас се наблюдава понижаване на резултатите на училището. По български език и литература през 2020-2021 г. – 82,63 т., а през 2021-2022 г. – 74,72 т. По математика резултатите следват същата тенденция: през 2020-2021 г. – 69,52 т., а през 2021-2022 г. – 63,29 т. Не се наблюдава ясно изразена тенденция на резултатите от националното външно оценяване в VII клас за последните 3 години. По български език и литература през учебната 2019-2020 г. училището показва среден резултат от 61,04 т. през 2020-2021 г. резултатът е 66,94 т., а през 2021-2022 г. отново 61,05 т. Аналогична е ситуацията и при резултатите по математика : 2019-2020 г. – 43,20 т., през 2020-2021 г. - 47,95 т. и 40,37 т. през учебната 2021-2022 г. На националното външно оценяване в X клас е изразена тенденцията за намаляване на резултатите както по български език и литература, така и по математика. През учебната 2020-2021 г. резултатите са били съответно 52,11 т. и 22,11 т., а през учебната 2021-2022 г. 47,53 т. и 21,28 т. Според отчета за изпълнението на Стратегията за развитие на училището резултатите по български език и литература са близки до резултатите за региона и страната, но резултатите по математика са в скалата на незадоволителното. Нещо повече – резултатите на десетокласниците, сравнени с резултатите в VII клас на същите ученици при постъпването им в училището, също бележат тенденция на понижаване. Резултатът по български език и литература на националното външно оценяване (2018-2019 г.) е бил 61,53 т., а в X клас вече е 47,53 т. По математика в VII клас тези ученици са показали резултат от 28,04 т., а в X клас – 21,28 т. На държавните зрелостни изпити по български език и литература учениците на 21 СУ „Хр. Ботев“ запазват добри резултати – 4,40 през 2019-2020 г., 4,60 през 2020-2021 г. и 4,27 през 2021-2022 г. При втория държавен зрелостен изпит (английски език и философия) тенденцията е към спад на резултатите от много добър към добър.

Резултатите от област „Образователен процес“ са представени на графика №1.

Графика 1

Ефективността на взаимодействие в процеса на обучение е оценена във висока степен от всички участници в процеса на инспектиране. Инспектиращият екип откроява (90% степен на изпълнение) осигурената позитивна и подкрепяща среда, която води до самодисциплина и поведенческа ангажираност на децата и учениците в педагогическата ситуация/учебните часове. Инспекторите са оценили като незадоволителна работата по формиране на дигитални компетентности у учениците, докато самите те я определят като задоволителна. Формирането на демократична култура в училището е определено от педагогическите специалисти като ефективно на 100%, докато според учениците се изпълнява в задоволителна степен. Разминаването е основно във връзка с дейностите, свързани със здравето, спорта и поддържането на устойчива околна среда. Несъответствие се забелязва при оценяване степента на изпълнение на дейностите за оказване на подкрепа за личностно развитие. Инспектиращият екип и педагогическите специалисти са я оценили като много висока, докато родителите и учениците като задоволителна, съответно с 49 и 54 процента. Разликата се дължи на слабата информираност на родителите и учениците относно провеждането на логопедичната работа в училището и на дейностите за превенция на обучителни затруднения. Родителите и инспектиращият екип са преценили нивото на проследяване на усвоени знания и умения у децата/учениците, както и даването на обща и индивидуална обратна връзка за постигнатите резултати в учебния час, като

задоволителни. Учителите и учениците смятат, че степента на изпълнение на тези дейности е в диапазона на доброто изпълнение – 75%.

2. Силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предлаганото образование в област „Образователен процес“

В област „Образователен процес“ 21 Средно училище „Христо Ботев“ показва следните **силни страни**:

Учителите са изградили позитивна и подкрепяща среда в учебните часове, която позволява учениците да се включват активно в образователния процес. Дейностите се контролират и координират умело и учениците следят темпа на работа без напрежение.

В училището се работи целенасочено с ученици от уязвими групи. Те се идентифицират в началото на учебната година и развитието им се проследява паралелно с подкрепата, която получават.

Осигурена е психологическа, логопедична подкрепа и ресурсно подпомагане. Учениците и децата с хронични заболявания са идентифицирани и получават подкрепа спрямо индивидуалните си планове за подкрепа на личностното развитие-

Определят се следните **насоки** за подобрене на качеството на предлаганото образование в област „Образователен процес“:

- Формиране на дигитални компетентности у учениците
- Развиване на умения у децата и учениците за работа в екип
- Подобряване на резултатите на национални външни оценявания и държавните зрелостни изпити

Инспектиращият екип прави следните **препоръки** за изпълнение на насоките и за повишаване на качеството на образованието в област „Образователен процес“:

1. Директорът да осигури квалификация на учителите за подобряване на уменията им за формиране на дигитални компетентности и умения за работа в екип у децата и учениците
2. Директорът да планира контролна дейност по реализирането на дейности за формиране на дигитални компетентности и уменията за екипна работа
3. Директорът да организира училищно външно оценяване в VII, X XII клас по модела на националното външно оценяване и държавните зрелостни изпити.
4. Екипите за ключови компетентности по български език и литература и математика и информационни технологии да изготвят материали за класни и контролни работи в VII, X и XII клас по формата на национални външни оценявания и държавните зрелостни изпити.

5. Учителите да използват ресурсите на разнообразни образователни платформи за формиране на дигитални компетентности и умения за работа в екип у децата и учениците
6. Учителите да мотивират и подкрепят учениците за постигане на по-високи резултати и постижения чрез активно включване в разнообразни състезания и конкурси

III. Област „Управление“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предоставяното образование

1. Резултати

Критерият „Стратегическо управление и лидерство“ е оценен с 14 точки от максималните 20.

Стратегията за развитие на училището е за периода 2020-2024 г. Разработена е на базата на Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в РБългария (2021-2030 г.) и Стратегия за образованието на Столична община 2016-2023 година. В прегледа на актуалното състояние е направен анализ на външната среда, изведени са съвременни приоритети като педагогическо взаимодействие за създаване на умения за живот през 21-ви век, технологично обезпечаване на образователния процес и развиване на гражданските компетентности по посока на медийна грамотност и засилено участие в проекти и програми. Извършен е анализ и оценка на състоянието на училището с реалистично открити силни и слаби страни, рискове и възможности. Планирането е по направления, с конкретни задачи и срокове. Финансовото обезпечаване е без конкретни стойности. Определени са ясни и реалистични индикатори за ефективно изпълнение на Стратегията. Общественият съвет е с подновен състав преди два месеца и не успява да се ориентира в правата и задълженията си. Според педагогическите специалисти в училищната общност се осъществява във висока степен (84%) ефективна комуникация за изпълнение на Стратегията. Стратегията за развитие на училището и плановете към нея се обсъждат и приемат на заседание на педагогическия съвет. Родителите се запознават със Стратегията на първата родителска среща за I, V и VIII клас. Учениците в час на класа се запознават с основните опорни точки от стратегията. Стратегията се актуализира на всеки две години, но се извършва ежегодно отчитане и анализ на изпълнените и неизпълнени дейности; отбелязват се причините за неизпълнение и се предлагат мерки и начини за реализирането им. Към Стратегията е разработена Програмна система за предучилищното образование. Педагогическият съвет анализира и обсъжда три пъти годишно текущите данни от образователните резултати и предлага мерки за подобряване качеството на образователния процес. Приети са мерки за подобряване на качеството, които се предлагат от екип за мониторинг на изпълнението на Стратегията и за координация на всички организационни звена

Разработените мерки са ясни, съобразени със спецификата на училището и изпълними. Определени са показатели, индикатори по областите „Образователен процес“, „Управление“ и очакваните резултати. Педагогическите специалисти определят като много добри (81% степен на изпълнение) създадените условия за развитие на ръководните им умения и лидерски компетентности. Те председателстват комисии, координират екипи, разработват проекти и др. Ежегодно се избират квалификационни форми за развитие на лидерските им компетентности – „Ефективно лидерство“ и „Управление на екип и успешната комуникация в екипа“. По инициатива на ученическия съвет са организирани закупуване на играчки и дрехи за Център за деца аутисти, участие в кампанията „Капачки за бъдеще“, благотворителен Коледен базар, включване на училището в инициативата „Походът на книгата“ и две кампании на БЧК за предоставяне на помощ на пострадалите в Украйна. Ученическият съвет организира отбелязването на: месец на емоционалната интелигентност през ноември с презентации на учениците от V и VIII клас, международен ден на думата „Благодаря“ с табло на благодарността, международен ден на розовата фланелка „Училище без страх“, международен ден на поезията с литературно четене на любими стихотворения, деня на конституцията и празника на юриста, международен ден на земята - зелена седмица с постери, презентации, конкурси, почистване, залесяване, международен ден за правата на хората с увреждания.

В партньорство със Столична община училището ежегодно участва в проекта „В пантеона на Свободата“ за почитане на паметта на загиналите за свободата на България на 2 юни, чрез ритуално четене на Ботеви стихове пред паметника на Васил Левски в гр. София.

Сдружение „Академия Том и Джери“, Шахматен клуб ЦСКА, „Артен“ ЕООД, Спортен клуб „Роберта“, Баскетболен клуб ЦСКА и „Шайни мате“ ЕООД партнират на училището при осигуряване на разнообразие от извънкласни дейности като модерни танци, футбол, английски език, ментална аритметика и др. Ученици от XI клас са регистрирали фирма (учебно предприятие) към Джуниър Ачийвмънт България с предмет на дейност разработване на помагало за деца със СОП. Със Съюза на съдиите в България се реализира проект „Литературата и философията“ през погледа на правото за развитие на гражданските компетентности на учениците. Със същата цел училището се включва и The Veit Project София 2022. През 2022-2023 ученици от VIII клас са провели среща с представител на семейно предприятие „Хапките“ във връзка със стартиране на микробизнес по тема от учебния предмет за разширена подготовка в VIII клас Въведение в предприемачеството („Бизнес идея – същност и източници на възникване“).

В училището има една синдикална организация, чийто представители участват при разработване на училищните правила и планове и се включва при избора на квалификационни теми и форми.

Критерият „Оперативно управление” е оценен с **9** точки от максималните 12

За изпълнение на стратегията и политиките на училището са създадени 5 координационни съвета, 6 комисии, екипи за осъществяване на институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологично и интеркултурното образование; за работа по национални програми, проекти и партньорства; за организиране на училищни събития и публичност. Изградени са 10 методически обединения: „Предучилищно образование“, „Начален етап“, „Български език и литература“, „Чужди езици“, „Обществени науки и предприемачество“, „Математика и информационни технологии“, „Природни науки“, „Изобразително изкуство и технологии и предприемачество“, „Физическо възпитание и спорт“, „Час на класа“. Комуникацията с екипа за управление ефективно се осъществява чрез служебна поща, Viber група за бърза връзка, вътрешноучилищни квалификационни срещи, екипни срещи, заседания на педагогическия съвет. Методическите обединения на предучилищното образование и на начален етап планират и реализират целогодишно дейности съвместно с родителите - училищни празници, зелени училища, едномесечни екскурзии, извеждане на учениците с цел посещения на културни институции, състезания. Методическото обединение на класните ръководители планира и организира посещения на културни институции, срещи с обществени фигури и представители на професионални гилдии, младежки и доброволчески инициативи. Методическите обединения на учителите по предметни области планират дейности за осъществяване на междупредметни връзки за интердисциплинарните уроци, вътрешноучилищна квалификация, съвместни училищни събития и критерии за оценяване на резултатите на учениците. Правилникът за дейността на училището е с последна актуализация от 2022 г. и съответства на спецификата на образователната институция. Училищните учебни планове са разработени по етапи, класове и паралелки. Приети са от педагогическия съвет, съгласувани са с общественения съвет и са утвърдени със заповед на директора. Обяснителни бележки по отношение на проектните и творчески дейности в начален етап не отразяват промяната на чл. 3, ал.3 на Наредба №10/01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование. Дейността на педагогическия съвет съответства на задълженията му според ЗПУО. В плана за дейността му да планирани 13 заседания с дневен ред, срокове за изпълнение и отговорници. В училището са налични програми и планове по основните дейности и политики на училището. Те са синхронизирани и кореспондират с целите и спецификата на училището. Определени са цели,

срокове, отговорници и очаквани резултати. Не са определени индикатори за измерване на изпълнението на целите. Планирано е включване на всички участници в образователния процес, което не се реализира в пълна степен. Изпълнението на дейности и задачи се отчита на ежеседмични срещи на екипа за управление, на екипни срещи веднъж месечно и периодично пред педагогическия съвет. Контролната дейност се осъществява от директора и заместник-директорите съгласно разработени от тях планове в началото на учебната година след анализ и установяване на дейностите, нуждаещи се от подобрене.

Според половината от учениците не е проведено допитване за определяне на избираемите, факултативните и профилиращите предмети. В училището са разработени учебни планове и авторски програми за разширената подготовка по „Мотивация и личностно развитие“ и „Въведение в предприемачеството“ в VIII клас; „Въведение в маркетинга“ в IX клас и „Лични финанси“ в X клас). Посочените учебни предмети са изцяло ориентирани към придобиване на ключови компетентности в областта на личностното развитие, гражданските компетентности и предприемачеството.

Критерият „Управление на човешките ресурси“ е оценен с 10 точки от максималните 12. Общият брой педагогически специалисти в училището е 62, трима от тях притежават образователно-квалификационна степен (ОКС) „доктор“, 29 - „магистър“, 22 са с ОКС „бакалавър“ и двама с ОКС „професионален бакалавър“. Разпределението на педагогическите специалисти по възраст обхваща всички възрастови граници. Най-голям е броят на педагогическите специалисти под 30 години -21. Във възрастовия диапазон 31 и 40 г- са 15, между 41 и 50 г. са 15. Между 51 и 60 години са 12, а над 60 години – 10. Професионално-квалификационна степен (ПКС) притежават 27% от всички, като с V ПКС са 7, с IV ПКС - 2, с III ПКС – 1, II ПКС – 4 и доктор – трима. Непедагогическият персонал се състои от 11 служители. Училището осигурява заместване на отсъстващите учители от банка кадри към училището или ползва педагогическия съветник. Правилата, свързани с подбора, назначаването и освобождаването на служителите са регламентирани в Правилник за вътрешния трудов ред и Вътрешни правила за организацията и управлението на човешките ресурси в 21. СУ „Христо Ботев“. В училището функционира ефективен училищен екип чрез създадените условия за подкрепа и мотивация на педагогическите специалисти в професионалното и личностното им развитие. Педагогическите специалисти, които имат високи постижения в образователния процес или са допринесли за доброто име на училището получават материални и морални награди. Изплащат се три допълнителни трудови възнаграждения на служителите, като през 2021 г. и 2022 г. поради добри финансови резултати е изплатено и четвърто. Мотивирани предложения за

награждаване се правят от заместник-директорите, педагогически специалисти и синдикални организации. През учебната 2021-2022 г. седем служители са получили парични награди за принос към училището. Осигурените морални стимули са почетните отличия грамота, плакет и благодарствено писмо. Всички педагогически специалисти са осигурени с лаптопи. Могат да избират и заявят абонаменти за образователни платформи, научна и помощна литература, дидактически ресурси. Наставничество се прилага при всички нормативно определени случаи със заповед на директора за определяне на задълженията и заплащане. През настоящата учебна година има постъпили 8 педагогически специалисти. За наставници са им определени старши учители. Когато за съответната длъжност няма назначен старши учител, за наставник се определя главният учител, какъвто е случаят с учител по математика. Педагогическите специалисти се чувстват силно мотивирани, свободни в инициативите и реализирането на идеи си. Във въпросниците са оценили високо (84%) всички дейности, които стимулират и подкрепят силните им страни и развитието им като професионалисти. Планът за квалификационната дейност съдържа основни цели и задачи, но липсват отчет на проведената квалификационна дейност за учебната 2021-2022 г. и планирани дейности за повишаване квалификацията на непедagogическия персонал. В продължаващата квалификация са планирани нереално голям брой обучения (средно по 4 на педагогически специалист). Някои от темите са планирани с изтекъл срок като януари, февруари 2022 г. Формирана е комисия по квалификационната дейност, която организира проучване на нагласите и потребностите от повишаване на квалификацията (идентифициране на области на „осъзната некомпетентност“). Екипът за управление получава обратна връзка за качеството на проведената квалификационна дейност от методическите обединения. Прилагането на придобитите компетентности се проследява чрез контролната дейност. Според директора педагогическите специалисти успешно са приложили в работата си уменията придобити от курса за работа с родители, „Мениджмънт на групата/класа“ и „Овластяване на дисциплината“, но при проведената среща с учителите не се предоставиха конкретни примери.

Критерият „Управление на финансовите ресурси“ е оценен с 12 точки от максималните 16.

Общият бюджет на институцията е 2 264 035 лв. За дълготрайни материални активи (компютърна техника, интерактивни дисплеи – 28 000 лв.; за оборудване, дидактически средства и обзавеждане – 7 000 лв.) За краткотрайни активи (оборудване и обзавеждане) - 40 000 лв. За текущи ремонти за подобряване на физическата среда – 20 000 лв. Средствата са реализирани над 100%.

За подобряване на физическата среда и съвременни дидактически средства през 2022 г. са планирани и реализирани 95 000 лв. С тях са осигурени компютърна техника и интерактивни дисплеи за 28 000 лв., дидактически средства – за 7 000 лв., оборудване и обзавеждане за 40 000 лв. и текущи ремонти за 20 000 лв.

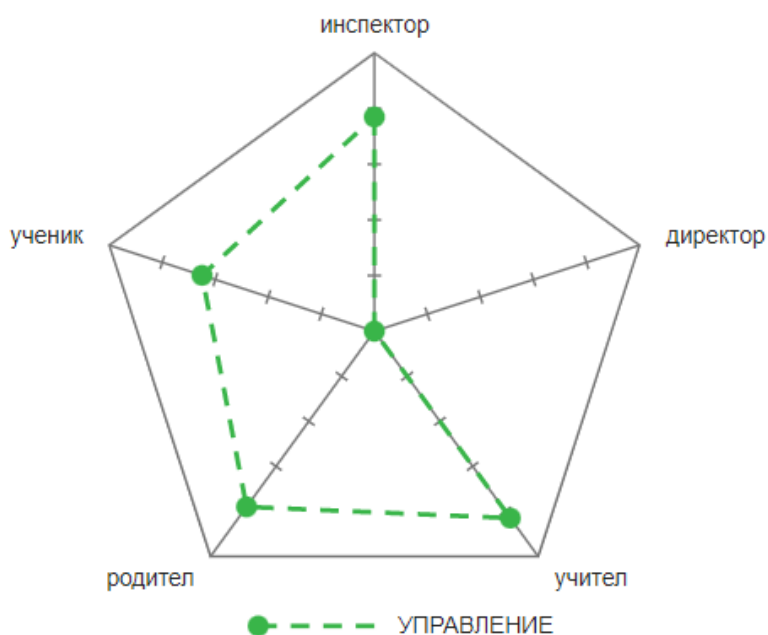
Ежегодно се планират 1 000 лв. за библиотечно-информационно обслужване, но за 2021-2022 г. и за 2022-2023 г. тези средства не са реализирани. От планираните за 2022 г. 22 615 лв. за занимания по интереси са реализирани 20 517 лв. Планирани средства за 2022 г. за допълнително обучение за деца, които не владеят български език от бюджета са 2 000 лв., а реализираните са 1 588 лв. За деца и ученици, които не владеят български език, без статут на закрила, са реализирани 2 400 лв. Планираните и реализирани средства за 2022 г. за осигуряване на целодневната организация на учебния ден са 229 890 лв. Планираните средства през 2022 г. за безплатни закуски са 46 054 лв., от които са реализирани 33 823 лв. Училището осигурява подкрепителна закуска по схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. Планирани са средства за ученически стипендии за 2022 г. в размер на 22 256 лв. От тях са реализирани 14 369 лв. Планирани средства за материални награди за ученици от бюджета на училището за 2022 г. са 500 лв., които не са реализирани. През 2022 г. са планирани средства за ресурсно подпомагане в размер на 104 581 лв., от които са реализирани 74 507 лв. През същата година за компенсиране на отпадането на таксите в детските градини и за издръжка на децата в подготвителни групи в училище (осигуряване на обяд и следобедна закуска за две подготвителни групи) са реализирани 5 724 лв. Училището е реализирало приходи от участия в национални програми както следва: Национална програма (НП) „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“, Модул „Електронен дневник“ – 1 000 лв. и дейност „Техническо обезпечаване на учебния процес за институциите от системата на училищното образование и внедряване на образователни иновации, свързани с учебния процес, в това число и модела 1:1“, НП „Заедно в изкуствата и спорта“ – 14 294 лв., НП „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“ – 105 525 лв. Реализирани са 3 764 лв. по ПМС 46 за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учащи в институции в системата на предучилищното и училищното образование. От наеми на помещения за провеждане на извънкласни дейности училището е получило 4 454 лв. Утвърденият бюджет на училището и отчетите за изпълнението му са публикувани на интернет страницата на училището. Педагогическите специалисти и непедагогическият персонал са запознати с бюджета на училището, както и с отчетите за неговото изпълнение на общи събрания. Общественият съвет

е дал становище за разпределението на бюджета по дейности и размера на капиталовите разходи, както и за отчета на изпълнението му, но няма практика да запознава родителите със своята дейност по отношение на бюджета на училището.

Критерият „Управление на информационно-технологичните ресурси“ е оценен с 9 точки от максималните 12 точки.

В училището са осигурени лаптопи и мултимедии за образователния процес, поставени в класните стаи и кабинетите. Много от кабинетите разполагат и с периферни устройства - принтер, скенер. Училището разполага и със 7 дисплея с touch screen функция, които са монтирани в кабинетите по биология, философия и т.н. В образователния процес учителите ползват платформа „Уча.се“ и електронни учебници. Учителят по биология и здравно образование работи с образователния презентационен софтуер „Мозайк“. Педагогическите специалисти познават и използват за намаляване на административната тежест в работата си пълните функции на електронния дневник на „Школо“ (присъствия, оценяване, отчитане часовете на класа, общата и допълнителна подкрепа, комуникация, справки и статистика и др.). В училището е изградена безжична високоскоростна интернет мрежа с достъп от различни потребители (ученици и учители) с различен достъп, съобразно функциите на потребителите. Осигурени са технологии и софтуерни продукти за администрацията

Резултатите от област „Управление“ са представени на графика №2.

Графика 2

1. Силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предоставяното образование в област „Управление“

В област „Управление“ 21 Средно училище „Хр.Ботев“ показва следните **силни страни**:

В училището целенасочено и ефективно се изпълнява Стратегия за развитие. Поставените цели в Стратегията са проектирани в оперативните планове и програми. Последователно се проследява изпълнението на задачите и се набелязват мерки за подобряване. В резултат на осъществяването им трета поредна година се увеличава броя на приетите ученици.

Изградената политика за управление на човешките ресурси осигурява наличието на мотивирани млади хора (53% са под 40 години) в екипа и специалисти като психолог, логопед и ресурсни учители. Всички правила и ред за назначаване, награждаване и освобождаване са прозрачни и се познават от служителите. Показателите и критериите в картите за оценяване на резултатите от труда са диференцирани в зависимост от заеманата длъжност и съобразени със спецификата на училището.

Определят се следните **насоки** за подобряване на качеството на предоставяното образование в област „Управление“:

- Подобряване на вътрешна комуникация за разпространяване и изпълнение на целите и плановете на стратегията
- Повишаване ефективността на квалификационната дейност
- Увеличаване на участие по национални програми и проекти

Инспектиращият екип прави следните **препоръки** за изпълнение на насоките и за повишаване на качеството на образованието в област „Управление“:

1. Директорът да създаде условия за активно включване на ученици и родители при изработването и актуализирането на Стратегията за развитие на училището и плановете към нея
2. Директорът да планира квалификационната дейност след анализ на резултатите и ефективността на проведената квалификационна дейност за предходната учебна година
3. Директорът да заложи в Плана за контролна дейност проследяване на ефективността на проведената квалификационна дейност в учебните часове
4. Директорът да организира квалификация за повишаване на капацитета на екипа за работа по национални програми, проекти и партньорства с външни лица и организации

5. Членовете на екипа за работа по национални програми, проекти и партньорства с външни лица и организации да планират и реализират дейностите си по-активно и по-ефективно.

IV. Област „Институционална среда“: резултати, силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предоставяното образование

1. Резултати

Критерият „Управление и развитие на физическата среда“ е оценен с **9** точки от максималните **12**.

Училището осъществява дейностите си в четириетажна добре поддържана сграда с няколко корпуса, което позволяват самостоятелното обособяване на подготвителните групи и паралелките на начален етап. Осигурен е ефективен пропускателен режим с контрол на достъпа и жива охрана. На входа е монтирана домофонна система, която осъществява връзка на родителите със стаите на подготвителните групи и групите за целодневна организация на учебния ден. В сградата и на двора се извършва 24-часово видеонаблюдение. Медицинското обслужване се осъществява във функционален здравен кабинет от медицинска сестра, работеща на пълно работно време. Всички класни стаи и кабинети са сигурни и безопасни. Помещенията за подготвителните групи са ремонтирани, с нови мебели и стаи за следобеден сън. Осигурен е отделен достъп за децата/учениците от подготвителните групи и начален етап. Полагат се системни и целенасочени усилия за обновяване и осъвременяване на физическата среда, в резултат на което повечето помещения са обновени, с ергономични и модулни чинове, нови секции и шкафове и подновено осветление. Навсякъде са монтирани щори „Блекаут“, поставени са картини, табла и цветя. По коридорите и фойетата са налични кътове за отдих, някои с мека мебел, други с работни маси и столове. Предстоят довършителни работи по ремонта на два коридора и 7 класни стаи. Образователният процес в начален етап се осъществява в класни стаи, а в прогимназиален и в гимназиален етап - в кабинети. Налични са 3 компютърни кабинета с интерактивна дъска и нови лаптопи, кабинети по изобразително изкуство, физика, биология, химия и испански език. Кабинетът по музика е оборудван с барабани, две пиана и контрабас. Училищният стол е в сутерена и осигурява 60 места, което налага децата и учениците да се хранят на три смени. Храната се приготвя на място от фирмата наемател на помещението. Двата физкултурни салона се поддържат в много добро състояние и са оборудвани с пособия за гимнастика, отборни игри и др. В големия салон наскоро са закупени фитнес уреди, както и телеметрични системи за определяне физическата дееспособност на учениците - измерване на време и на бързина на реакциите. Съблекалните се нуждаят от ремонт, който е планиран за лятото

на 2023 г. Спортните площадки в дворното пространство се нуждаят от обновяване, тъй като на места пукнатините и неравностите в асфалта крият риск от спъване и нараняване. Това се потвърди при срещата с родителите, където две майки подчертаха, че децата им са се наранили именно при спъване при игра на двора. Осигурени са маса за тенис и мултифункционален фитнес-уред „Йовчев“. Обособен е кът за подготвителните групи с комбинирано съоръжение за игра и спортуване. Не са изградени кътове за отдых и почивка. Доста от тротоарните плочи са счупени и разклатени и се нуждаят от подмяна. В училището е осигурен достъп за хора с увреждания до първия етаж чрез рампа. Обособени са три кабинета за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Всички специалисти (психолог, ресурсни учители и логопед) имат утвърдени графици за работа с деца и ученици. Кабинетите са оборудвани с кътове за работа, материални и дигитални ресурси за деца и ученици със СОП. (тестове за диагностика, табла с фигури за ученици със сензорни проблеми и др.)

Критерият „Библиотечно-информационна осигуреност на образователния процес“ е оценен с **5** точки от максималните **8**.

В училището има библиотечно-информационен център, който по същество представлява библиотечни рафтове с книги, маса с 4 стола и хранилище. В същото помещение се намира работното място на заместник-директора по учебната дейност, който по съвместителство, в рамките на два часа дневно, обслужва библиотеката. Осигурени са речници по испански и английски език, задължителна литература по български език и литература, художествена литература и учебници по профилиращите предмети. При проведената среща с учениците стана ясно, че те много рядко ползват библиотеката за самоподготовка и то единствено по специализираните предмети. Според тях не е осигурен достъп до интернет и възможност за ползване на електронни книги и учебници. В първи клас всички ученици се запознават с библиотечно-информационния център. Учениците от клуб „Приказалия“ в седмицата на книгата четат приказки на по-малките ученици на каскаден принцип. Организирант се акции за даряване на книги от учениците за библиотеката. През учебната 2021-2022 г. министърът на културата е чел на децата от предучилищните групи в рамките на националната кампания в подкрепа на четенето „Походът на книгите“. През настоящата учебна година се е състояла среща на ученици от XII клас с поетесата Маргарита Петкова и на ученици от III клас с Катя Антонова - автор на детски книги.

Критерият „Организационната култура на училището“ е оценен с **16** точки от максималните **24**.

Училището е внедрило ефективна система за утвърждаване на позитивна дисциплина. Системата включва съвместно разработване на правила, които са защитени административно чрез Правилника за устройството и дейността на училището. За нарушенията на дисциплината се изготвя доклад, който включва и описание на предприетите от педагогическия специалист мерки. Докладите се съобщават на родителите и при необходимост се планират дейности с тях. Въведените учебни предмети в разширената подготовка са изцяло ориентирани към придобиване на ключови компетентности в областта на личностното развитие, гражданските компетентности и предприемачеството, допринасят за повишаването на самооценката на учениците и подпомагат тяхната личностна автономия.

В училището се реализират дейности за осъществяване на плавен преход между предучилищното образование и първи клас. Децата от предучилищните групи са чести гости на презентации и празници на ученици от начален етап и на научни демонстрации по природни науки в прогимназия. За първия учебен срок в кариерния център са осъществени консултации с общо 10 ученици от VIII-XII клас. Ръководителят на центъра е реализирал два урока съвместно с класен ръководител в III клас на теми „Предприемачи“ и „Реклама“. Управленският екип е разработил и внедрил ефективна вътрешна система за комуникация, която осигурява висока степен на информираност и увереност на педагогическите специалисти при справянето им с различните задачи и отговорности. Във виртуалната учителска стая са налични графици, програми, планове, алгоритми за работа, методически указания за анализ на входни равнища, за дидактичен план на урок, за дейности за обща и допълнителна подкрепа, дейности за занимания по интереси, както и образци на документи, които педагогическите специалисти използват ефективно във връзка с изпълнение на своите служебни задължения (доклади, протоколи, инструктажи, отчети, декларации). В рамките на вътрешноинституционалната квалификация директорът ежегодно презентира теми, които пряко засягат стратегическата линия на развитие на училището в конкретния период от дейността му. Организирант се дискуссионни сесии и обмен на добри практики по теми като лидерски умения, позитивна дисциплина, тормоз и насилие, компетентностен подход, оценяване, стратегическо мислене и планиране и др. От 2017 г. в училището се реализира авторски проект на заместник-директора по административно-стопанската дейност - „Ботевски лекоатлетически игри“. Масштабното състезание отчита нарастващ интерес от страна на родителите, които участват в събитието, за да подкрепят децата си. Методическото обединение на учителите по физическо възпитание и спорт използва иновативни системи за измерване и тренировки, които имат и потенциал за интердисциплинарно приложение. Работи се със системата „Beam Trainer“, която позволява телеметрично измерване

на времето при различни бягания и придвижвания. Отчитаният резултат е с точност до 0,01 сек. и елиминира човешкия фактор при измерването. Тя се използва и в часовете по физика и математика за индиректно намиране на път, време и скорост. Учениците с удоволствие се включват и при работа със системата за реакция на движенията „Lummic“. Тя позволява измерване на проста или сложна бързина на реакция посредством светлинни датчици, както и координационни способности, които са проявление на двигателното качество ловкост. В часовете по физическо възпитание и спорт диференцирано се работи и с гребен тренажор inSPORTline inCondi RW600. Професионалната машина намира приложение и в часовете по биология и здравно образование. Описаните системи за измерване и тренировки се възприемат от учениците с огромен интерес и ангажираност. Системите са модерни форми за организиране на обучителни дейности и демонстрират решимостта на училището да инвестира в практики, които надскочат традиционната аналогова училищна среда. Видовете и съдържанието на дейностите по превенция на тормоза и насилието са подчинени на обща училищна политика, специфична за училището, която е отразена в Механизма за противодействие на тормоза и насилието и в Правилника за дейността. В плановете на класните ръководители задължително присъстват теми за разпознаване на тормоз, насилие, рисково поведение и за формиране на социални умения. На училищно ниво се идентифицират и проследяват ученици, за които има индикации, че проявяват рисково поведение. Ежегодно се провежда проучване за нивото на агресия чрез „Въпросник за взаимоотношенията в класа“ – рейтингова скала за учителя и „Въпросник за взаимоотношенията в класа“ – рейтингова скала за учениците, по Пл. Калчев. Тормозът от връстниците в училище. Метод за оценка. С., 2015. През учебната 2021-2022 г. поради ограниченията на епидемичната обстановка, то не е реализирано. Педагогическият съветник провежда часове на класа за формиране на социални умения у децата и учениците. Педагогическите специалисти докладват писмено за всички случаи на агресивни прояви (вербални, психически, физически), които се разглеждат от педагогическия съветник, съвместно с класния ръководител и при необходимост се провежда консултация с родителите. Приемат се сигнали от родители за наличие на скрит тормоз в паралелките, които се проучват и се предприемат необходимите мерки. Педагогическите специалисти поддържат високо ниво на квалификация по темата. През учебната 2021-2022 г. е проведена квалификация „Тормоз. Скритото насилие“, а за настоящата година е планирана темата „Професионален речник на педагогическия специалист. Разпознаване на поведенчески особености. Ролята на агресора и на жертвата“. Педагогическият съветник консултира както деца и ученици, така и родители и педагогически специалисти. За учебната 2021-2022 г. педагогическият съветник е провел 175 часа консултации с ученици и 43 часа

консултации с родители, както и 21 учебни часа по теми за промоция на здраве и за подобряване на социални умения. Реализирани са интервенции в 3 паралелки във връзка с установен тормоз под формата на работа за взаимоотношения и права. През настоящата учебната година са осъществени 108 часа консултации с ученици, 21 часа консултации с родители, както и 14 учебни часа по темите за промоция на здраве и за подобряване на социални умения

Взаимното учене между педагогическите специалисти се осъществява чрез вътрешноинституционалната квалификация, обмен на добри практики и на образователни ресурси. Учителите по физическо възпитание и спорт са провели обучение на своите колеги в подготвителни групи и начален етап за методическите особености в преподаването на учебния предмет физическо възпитание и спорт. Провеждането на съвместни и/или открити уроци не е честа практика. Според учителите това се реализира по веднъж на срок, основно в начален етап и при подготвителните групи. Проведени са изнесени уроци на Витоша - “Ориентиране в природата”, “Хербарии “ и др . Учителите предоставиха пример с два урока - съвместен час по български език и литература и предприемачество и съвместен час по физика и философия. Освен проведена среща със Стефка Китанова – председател на асоциацията на европейските учители, не беше предоставена друга информация за осъществяване на работа в мрежи за партньорско учене, национални и международни образователни платформи за обмен на информация или съвместни дейности с висши училища и с партньори от бизнеса.

В Етичния кодекс на училището са договорени правила и ценности, които осигуряват позитивна среда в училището. Включени са всички участници в училищната общност. Същият е качен на електронната страница на училището, но не е поставен на видно място в институцията. В някои от класните стаи на начален етап са поставени правила на паралелката. В училището е изградена система за дежурства от учителите с утвърден график, който се изпълнява. Учениците споделят, че това ги кара да се чувстват спокойни и в безопасност. Училището има лого, химн и знаме, които се познават и харесват от учениците. Утвърдена е ритуализация на училищния живот – избор на знаменосни екипи, тържествено откриване на учебната година и изпращане на зрелостниците, ежегодно участие в тържественото отбелязване на Деня на Ботев и на загиналите за свободата на България, 2 юни и др. В Програмата за превенция на ранното напускане на училище е направен анализ на резултатите от предприетите мерки и са набелязани реалистични и изпълними задачи за недопускане на неоснователно отсъствие на децата и учениците. Отчитат се системно броят на отсъствията, броят и ефектът от наложените санкции, работата на педагогическия съветник и др. показатели. За последните три години в училището няма отпаднали ученици. Екипът на училището е взел решение да не предоставя самостоятелна форма

на обучение. Не са предвидени и планирани мерки, които създават условия за реинтегриране на ученици и за валидиране на резултати. Официалната електронна страница на училището е достъпна и функционална. В нея е налична цялата актуална информация за училищния живот. Дейности от живота на училищната общност активно се публикуват и във Facebook профила на училището. Учителят по физическо възпитание и спорт е направил 5 изследователски публикации в чуждестранни издания и 2 в български. Три есета на ученици са публикувани в сборник „Съвременна лингвистика“ на издателство Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Група ученици от V клас са участвали в състезанието "Златната ябълка" на Българското национално радио.

Критерият „Ефективно взаимодействие със заинтересованите страни“ е оценен със **7** т. от максималните **12** точки.

В училището са създадени благоприятни и здравословни условия за педагогическите специалисти и непедagogическия персонал. На всеки педагогически специалист е осигурен служебен лаптоп. В учителската стая са подновени шкафове, диван и е осигурен кът за кафе и отдиш. Налични са 2 броя работни места за подготовка на дидактическата работа. На непедagogическия персонал са осигурени материали за работа и условия за почивка. В сградата се поддържа необходимата хигиена и оптимална температура. Създадени са условия за взаимодействие между педагогическите специалисти и родителите, включващи традиционни комуникационни канали като родителски срещи, индивидуални срещи, телефонни обаждания и др. Основно информация и общуване се осъществява чрез електронния дневник. Всеки класен ръководител комуникира с родителите и по телефон и през Viber групи. Класните ръководители организират между 2 и 3 родителски срещи годишно. След обучението от разстояние в електронна среда родителите все повече предпочитат онлайн родителските срещи. Училището реализира инициативи със заинтересованите страни с ясното разбиране, че те са ефективен ресурс за развиване на ключови компетентности и за повишаване на мотивацията на децата и учениците. При проследяване на ефекта от проведените дейности се наблюдава повишаване на активността и инициативността на учениците – налице е нарастващ интерес към училищното самоуправление, към извънкласни дейности, каузи и кампании. Традиционно всяка година СУ „Хр.Ботев“ участва с ученици в проекта „В пантеона на Свободата“, организиран от РУО – София град в партньорство със Столична община. Училището успешно партнира с район „Лозенец“ и МКБППМН относно дейности за възпитателна работа и превенция. През учебната 2022-2023 г. е подписан договор с „Джуниър Ачийвмънт България“ за осъществяване на обучение по предприемачество чрез учебно предприятие по програма „Учебна компания“. Партньорствата с

бизнеса се осъществяват под формата на гостувания на представители на бизнеса в училището или посещения на ученици в различни институции или компании През 2021-2022 г. учениците в X-XI клас са осъществили среща с HR-служители на Telus International. През 2022-2023 ученици от VIII клас са провели среща с представител на семейно предприятие „Хапките“, във връзка със стартиране на микробизнес, по тема от учебния предмет за разширена подготовка в VIII клас Въведение в предприемачеството („Бизнес идея – същност и източници на възникване“). Висшето училище по застраховане и финанси презентира темата „Търговия с акции и криптовалути“ на ученици в XI и XII клас. Минно-геоложкият университет „Св. Иван Рилски“, Химикотехнологичния и металургичен университет и Софийския университет презентират специалностите си пред зрелостниците на училището. През 2021-2022 г. в училището са проведени срещи известни личности като Христина Христова, водеща на сутрешния блок в БНТ, журналистите Антон Хекимян и Анна Цолова. В настоящата учебна година актрисата Марта Вачкова се е срещнала с учениците от XII клас.

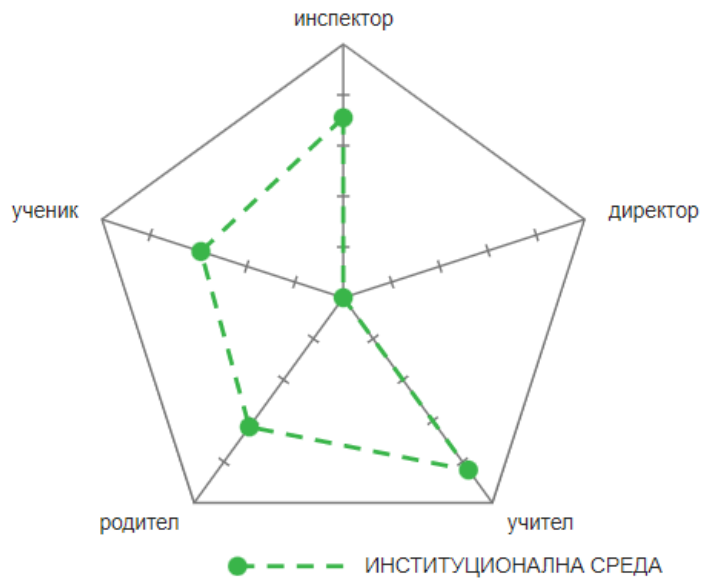
Критерият „Удовлетвореност на участниците в образователния процес“ е оценен с **11** точки от максималните **16**.

В попълнените въпросници според половината ученици и родители в училището не се провежда периодично проучване на удовлетвореността им от качеството на образователния процес. Една част от анкетираните ученици (60%) отговарят, че ходят с удоволствие на училище заради приятелите си и интереса към някои учебни предмети. Чувстват се добре в училище, познават и общуват със съучениците си и участват с удоволствие в някои от организирани инициативи. Учениците определят подготовката си като добра, но споделят, че не са уверени в знанията си по всички предмети. Чувстват се свободни да правят различни предложения пред учителите си, но признават, че инициативите и активността са предимно на Ученическия съвет. Според педагогическите специалисти веднъж в годината се осъществява чрез анкета и разговори проучване за удовлетвореността им от личностната и професионална реализация. Те са доволни от работния климат и създадените безопасни и здравословни условия на труд в училището. Определят като добри възможностите да осъществяват професионалните си цели и да дават идеи за развитие на училището. Оценяват като недостатъчно удовлетворяващи образователните постижения на децата в групата и резултатите на учениците, на които преподават. Учителите смятат, че родителите не се включват активно в дейностите на училището. По тяхно мнение взаимодействието със заинтересовани страни в недостатъчна степен осигурява подкрепа за повишаване на качеството на образование в училището. Отговорите на родителите в анкетите (54%) и при проведената среща с тях (75%) се разминават по отношение на създадени условия в

училището за развитие и постиженията на децата и учениците. Според повечето родители децата им се чувстват спокойни и идват с желание на училище. Харесва им постигнатият баланс между спазването на правила и приятелска обстановка в училището. Учителите насърчават учениците си за бъдеща реализация и като пример бяха посочени учителят по английски език и учителят по предприемачество.

Резултатите от област „Институционална среда“ са представени на графика № 3.

Графика 3

Общите оценки на училищния и инспектиращия определят в добра степен изпълнението на дейностите в област „Институционална среда“. Учениците я определят като задоволителна. Разминаването в общата оценка е резултат на неудовлетвореността на учениците от приноса на партньорствата за повишаване качеството на образование и предоставената им възможността да прилагат съвременни библиотечно-информационни ресурси при самоподготовката си в училище. Родителите и инспекторите са оценили с близки стойности (73%) степента на ефективност при управление на физическата среда, благодарение на която в училището е осигурена функционална и безопасна образователна среда. Разнопосочни са оценките, които учителите и учениците дават на създадената среда за управление на знанието. Първоначално в попълнените въпросници учениците са посочили задоволителна степен на изпълнение, а педагогическите специалисти – добра. При проведените срещи учениците дават добра оценка, а педагогическите специалисти –

задоволителна. Всички участници в процеса на инспектиране са дали близки и добри оценки по изпълнение на дейностите за изграждане на позитивна училищна среда и ефективна училищна политика за превенция на тормоза и насилието.

2. Силни страни, насоки и препоръки за подобряване на качеството на предоставяното образование в област „Институционална среда”

В област „Институционална среда“ 21 Средно училище „Хр. Ботев“ показва следните **силни страни**:

Изискванията за спазване на установените правила и високите стандарти за култура на поведение, съчетани с подчертано уважение към личността на детето и ученика, изграждат в училището позитивна и ефективна образователна среда.

В училището е изградена ефективната училищна политика за превенция на тормоза и насилието. Учениците познават алгоритъма на действие при конфликтни ситуации, ситуации на тормоз или насилие. Педагогическите специалисти се квалифицират периодично и целенасочено по темата.

Определят се следните **насоки** за подобрене на качеството на предлаганото образование в област „Институционална среда“.

- Подобряване ефективността на библиотечно-информационна осигуреност на образователния процес
- Изграждане на по-добри условия за ефективно взаимодействие със заинтересованите страни
- Повишаване приноса на партньорствата за повишаване на качеството на образование

Инспектиращият екип прави следните **препоръки** за изпълнение на насоките и за повишаване на качеството на образованието в област „Институционална среда“:

1. Директорът да осигури в библиотечно-информационния център технологични и електронни ресурси.
2. Директорът да създаде организация за обособяване на повече работни места за самоподготовка на учениците в библиотечно-информационния център.
3. Директорът да създаде условия за споделяне на ресурси и провеждане на съвместни инициативи в процесите за осигуряване на качество на образованието с различни заинтересовани страни (НПО, културни институции, държавни и общински институции, други училища, центрове от различен тип и др.)
4. Директорът да създаде условия за установяване на многообразие от партньорства за повишаване на качеството на образование чрез системно реализиране на съвместни

дейности с образователни институции (провеждане на изнесени уроци в някои институции, дейности с музеи, библиотеки, читалища, университети, други училища, детски градини, пожарна и др.)

5. Учителите да насърчават учениците да използват библиотечно-информационните ресурси при самостоятелна или екипна работа.
6. Педагогическите специалисти да планират и реализират системно дейности за повишаване качеството на образование съвместно със заинтересованите страни и партньорите на училището

Училището се управлява с ясна визия и желание за изграждане на образователна институция, в която съвременните знания вървят с традиционните ценности. Педагогическият екип е млад и амбициозен, с потенциал да следва стратегическите си цели и планове.

Във връзка с устойчивото развитие на 21 Средно училище „Христо Ботев“, град София и осигуряване на подкрепа за повишаване качеството на предоставяното образование, следваща инспекция следва да се извърши през 2026/2027 учебна година.

Ръководител на инспектиращия екип: Надежда Николчева

X

Надежда Николчева
Главен инспектор